

ZÁPIS: New European Bauhaus Conference – Conversations on the New European Bauhaus (den 1)

Datum:	22. 4. 2021
Místo konání:	online
Program:	https://europa.eu/new-european-bauhaus/conference/conference-programme_en
Zapsal/a:	Lenka Pavličová, junior odborný konzultant pro výzkum

1

Ve dnech 22.–23. dubna 2021 se uskutečnila konference [interdisciplinární iniciativy Nového evropského Bauhausu](#). Kancelář CZELO se zúčastnila prvního dne konference. Konference byla prostorem k diskuzi mezi členy kulatého stolu Nového evropského Bauhausu (*high-level round table*), Evropské komise a Evropského parlamentu a odborníky z různých oblastí.

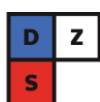
Představení vize a časové osy Nového evropského Bauhausu

V úvodní části konference vystoupila prezidentka Evropské komise **Ursula von der Leyen**, která zdůraznila, že iniciativa Nového evropského Bauhausu (NEB) přichází v ten správný moment, aby přinesla naději, inspiraci a nové perspektivy a skrz konkrétní akce se zapojila do boje proti klimatickým změnám. Von der Leyen podtrhla důležitost nových udržitelných materiálů na přírodní bázi, které zásadně přispějí k naplnění cílů Zelené dohody a ke snížení produkce CO² a budou v souladu s principy cirkulárního designu. Na komisařku navázal prezident Evropského parlamentu **David Sassoli**, který ve svém projevu řekl, že NEB má plnou podporu Evropského parlamentu. Také se zaměřil na důležitost interakce mezi občany a politickými stakeholdery a podtrhl roli občanů samotných, kteří by se měli do iniciativy NEB aktivně zapojit a společně hledat nové způsoby soužití pro udržitelnou budoucnost. Sassoli vyzdvihl holistický interdisciplinární přístup této iniciativy a potřebu dívat se tzv. za hranice. Portugalský premiér **António Costa** ve svém projevu mj. upozornil na důležitost kombinace umění a vědeckých poznatků, které hrají důležitou roli v naplňování podmínek evropského ekologického paktu. Dále řekl, že pro úspěšné splnění Zelené dohody je třeba zlepšit energetickou účinnost budov a mobility, navrhovat udržitelné budovy a udržitelný nábytek.

Klíčový dialog č. 1: Nový evropský Bauhaus jako projekt přinášející naději a jako hnací síla změny

V druhé části programu diskutovali **Mike Bloomberg** (podnikatel, filantrop, bývalý starosta New Yorku) a architekt **Bjarke Ingels** o tom, jak se vytváří město příjemnější pro občany a jak stavět novým odolným způsobem, který bude zároveň i esteticky příjemný. Bloomberg zdůraznil roli technologií a architektury v kontextu Zelené dohody. Během diskuze uvedli příklad města Kodaně, které je názornou ukázkou města, o které se starají sami občané, kteří jsou otevřeni novým věcem, přístupům a nápadům a reagují na ně. Kodaně je tak příkladem města, které má odvahu postavit se případné kritice. Oba upozornili na fakt, že naopak v jiných městech se lidé změnám brání, libují si v přístupu „po staru“ a i vedení města umí občany přesvědčit, proč se změnám bránit. V případě Kodaně uvedli konkrétní příklad kreativního přístupu města a zapojení občanů, kdy ze svahu vzniklém ve spalovně odpadů bez toxických emisí bylo vytvořené malé lyžařské centrum.

Bjarke Ingels v souvislosti s udržitelností měst a snižováním emisí představil tzv. *koncept návratnosti emisí*, který vychází z konceptu návratnosti investic. Podobně lze podle něj uvažovat i o uhlíkových

PODPOŘENO
PROJEKTEM
MŠMT MS2102

emisích, kdy se jedná o *pevně uchopitelný účet návratu emisí*. Vysvětlil, že je nemožné, aby nově postavená budova byla uhlíkově negativní hned od prvního dne. Nejdříve se postupně stává uhlíkově neutrální a např. až po třiceti letech své existence se dostane do pozice uhlíkově negativní budovy. To znamená, že budova v této fázi dokáže vrátit energii zpátky do oběhu, a to tak, že bude využita k vyhřívání. Tímto dojde k návratnosti emisí.

Během diskuze se Blomberg a Ingels dotkli otázky plánování měst po pandemii. Mimo jiné podotkli, že se v důsledku pandemie jistě změní uvažování o klimatizaci, neboť nákaza je přenášena vzduchem. Během pandemie se rovněž mírně změnilo uvažování o veřejném prostoru, kdy se během pandemie změnil přístup a mnoho míst ve městě bylo zpřístupněno občanům, což mělo nečekaný pozitivní vedlejší účinek. Např. parkovací místa byla přetvořena v prostor pro setkávání občanů nebo v zahrádky a terasy restauračních zařízení, která nemohla během pandemie zákazníky pouštět dovnitř. Tento přístup zde pravděpodobně zůstane i po pandemii. Vedlejším dopadem pandemie by mohlo být i znovuvyužití opuštěných industriálních prostor.

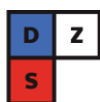
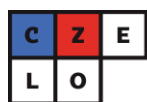
Blomberg a Ingels diskutovali i o roli kultury, která zároveň umožňuje rozvoj měst, neboť přitahuje kapitál a v městech s aktivní kulturní scénou se lépe podniká, což přináší další finanční zdroje do kulturního sektoru.

Panelová diskuze: Nový evropský Bauhaus – cesta do budoucnosti

Panelová diskuze se věnovala celé řadě otázek, jednou z nich byla i role designu. **Michela Magas** (zakladatelka neziskové organizace Industry Commons Concept) uvedla, že design umožňuje vytvářet nové možnosti, vnímat věci z mnoha úhlů pohledu a hledat nová řešení. V kontextu architektury v sobě zároveň propojuje celou řadu disciplín – fyziku, ekonomiku, sociální rozměr atp. **Päivi Tahkokallio** (Prezidentka Organizace evropských designových asociací, BEDA) zdůraznila, že design se neomezuje pouze na stavby, města atp., ale design hraje důležitou úlohu v jakémkoliv procesu tvorby, přičemž odkázala k tzv. fázi společného návrhu (*co-design phase*) NEB, která je velice participativní – každý jednotlivec se může zapojit do tvorby/*designu* „prototypů“ a na utváření tohoto hnutí.

Japonský architekt **Shigeru Ban** dále vysvětlil, že architektura a design skutečně mohou přispět k řešení klimatické krize. Stavební průmysl totiž dramaticky přispívá ke tvorbě emisí, kdy až 40 % pochází ze stavebnictví. Proto je třeba začít ve velké míře využívat udržitelné, ekologické a recyklovatelné materiály, jako je dřevo nebo bambus, které by měly nahradit ocel a beton, hojně využívané v původním Bauhausu. Zároveň ale podotkl, že není třeba zaměřovat se pouze na nové materiály, ale je třeba poučit se z minulosti a naučit se využívat „historických“ materiálů lépe a ekologičtěji a zamyslet se nad tím, jak novým způsobem využívat již existující materiály. Připomněl, že je třeba pamatovat na finanční dostupnost budov, a proto v maximální možné míře využívat místní zdroje materiálů a místní pracovní sílu, čímž se ukazuje důležitost i vzdělávacího sektoru. Shigeru zároveň vysvětlil původ slov *ekologie* a *ekonomika*, v němž jsou vidět původní průniky obou disciplín. Slova pocházejí z řečtiny, kořen *eko* znamená *obydlí, příbytek, domácnost*, kdy *ekologie* je věda o místě, kde žijeme a *ekonomika* je spravování, řízení tohoto místa (*eko + nomos* – spravování, řízení).

Päivi Tahkokallio podtrhla, že smyslem NEB je naslouchat všem, i těm, kteří jinak nejsou slyšet, a dát prostor všem disciplínám. NEB by mělo plnit hnutí existujícího přímo v terénu, mělo by se jednat o otevřený proces, do kterého se mohou zapojit všichni, kteří o to mají zájem, a přitáhnout nové disciplíny. V této souvislosti účastníci diskuze upozornili na nebezpečí přísného dělení/ vytváření hranic mezi jednotlivými disciplínami, což je mj. příčinou klimatické krize a vysoké produkce skleníkových plynů nebo rostoucího množství plastu v moři.

Markos Ros Sempere (EP, zakladatel Skupiny přátel NEB v rámci EP) řekl, že se NEB neomezuje pouze na budovy, ale je to daleko širší iniciativa, jejíž úkolem je zaměřit se mj. na přetvoření veřejného prostoru pro v době po pandemii (např. méně parkovacích míst, více prostoru pro občany), kdy by měl veřejný prostor být místem pro všechny a mělo by dojít k přenastavení míst, kde žijeme. **Shigeru Ban** na jeho slova reagoval a vysvětlil, že ačkoliv v původním Bauhausu byly budovy samotné velice důležité, v Novém evropském Bauhausu tomu tak již není, ale naopak v tomto hnutí hrají důležitou roli další oblasti, jako např. vzdělávání, jak zmínil již v souvislosti s finanční dostupností budov.

Q & A k panelové diskuzi *Nový evropský Bauhaus – cesta do budoucnosti*

Q: Jaká je role místních samospráv v rámci NEB?

Päivi Tahkokallio: Ve Finsku se ukázalo, že místní samosprávy mají o tuto iniciativu velký zájem a snaží se na regionální a národní úrovni o propojení cílů Zelené dohody a NEB, který tudíž neexistuje ve vakuu, ale podporuje již to, co se na úrovni místní samosprávy děje.

Q: Jak posilovat přeshraniční spolupráci propojování přeshraničních oblastí?

Päivi Tahkokallio: Pocházím z příhraniční oblasti Finska ležící v blízkosti hranic Švédska a Norska a myslím, že tato otázka je v kontextu NEB velice zajímavá. Zeměpisné hranice vytvářejí bariéru, ale úkolem NEB je tuto bariéru naopak snižovat a povzbuzovat přeshraniční spolupráci. K podpoře této spolupráce existuje již financování z fondů Evropské komise, tzv. InterReg.

Q: Jak využívat materiály ekologicky? A jak zabránit např. tomu, aby nebylo příliš využíváno např. jen dřeva, což by vedlo k ničení lesů?

Shigeru Ban: Ničení lesů Evropě nehrozí, využívání dřeva v EU je mnohem nižší, než jeho celkové „přírůstek“, je však nutné zavést nějaký systém kontroly kácení lesů. Navíc lze více využívat bambus, který může růst i v Evropě. Bambusové lesy se ve velké míře nacházely v Africe, jenže je evropská kolonizace masivně kácěla, neb nevěděla, jak bambus využívat. Ale věřím, že bambus má velký potenciál a je možné ho začít využívat znovu.

Klíčový dialog č. 2: Nový Evropský Bauhaus a trojúhelník hodnot: “Krása. Udržitelnost. Společné zapojení.”

Klimatická aktivistka **Gina Gylver** a sociální aktivistka **Sheela Patel** (aktivistka a spoluzakladatelka globálního sociálního hnutí městských chudých, tzv. *Slum Dwellers International, SDI*) spolu diskutovaly o ekologické udržitelnosti a sociálním rozměru NEB. **Gina Gylver** zdůraznila, že pro zpomalení klimatické krize je třeba využívat již zastavěných oblastí a nebudovat další a pokud, tak stavět hustěji s menší geografickou vzdáleností. Dále je nutné více času trávit ve veřejných společných prostorech, a snížit tak i společenskou vzdálenost mezi lidmi. Zároveň řekla, že udržitelnost se stává novou dimenzí krásy. **Sheela Patel** na ni navázala a vysvětlila, že co se týče hustoty obydlí, je markantní rozdíl mezi zeměmi globálního Severu a globálního Jihu. Např. v Indii je hustota zabydlení v tzv. *slumech* pro Evropana až nepředstavitelná. Zároveň zdůraznila, že by si země globálního Severu měly uvědomit, že jejich kroky mají velký dopad především na země globálního Jihu, které nesou největší břímě klimatických změn.

V souvislosti s inkluzí **Gina Gylver** zdůraznila, že je třeba si uvědomit, že moc je privilegium, proto je třeba zapojit co nejvíce hlasů a zajistit, aby každá skupina obyvatel měla v NEB své zástupce. Jen tak bude dosaženo sociální spravedlnosti a inkluze.

